

अमेरिकी ट्रेड यूनियन महासंघ (ए एफ एल- सि आइ ओ): सङ्क्षेपमा

अमेरिकन फेडेरेशन अफ लेवोर एण्ड कडग्रेस अफ इण्डस्ट्रियल अर्गनाइजेशन (एएफएल-सिआइओ) अमेरिकाको ५७ वटा राष्ट्रिय संघहरूको महासंघ हो । सन् १९५५ मा अमेरिकन फेडेरेशन अफ लेवोर (ए एफ एल) र कडग्रेस अफ इण्डस्ट्रियल अर्गनाइजेशन (सि आइ ओ) वीचको एकीकरणबाट यसको निर्माण भएको हो । अमेरिका यूनियनहरूमा संगठित श्रमिकहरूको सङ्ख्या १ करोड ५४ लाख भन्दा बढी छन् । त्यसमध्ये १ करोड १५ लाख सदस्य यो महासंघमा आवद्ध छन् । यो संग आवद्ध “वर्किंग अमेरिका” नामले चिनिने सामुदायिक संस्थामा मात्रै ३० लाख सदस्य संगठित छन् । यसमा शिक्षक र खानी मजदुर, दमकलमा काम गर्ने देखि खेतीमा काम गर्ने श्रमिक, बेकरीमा काम गर्नेदेखि इञ्जिनियर, पाइलट र सरकारी कर्मचारी, डाक्टर र नर्सहरू, पेन्टर-प्लम्बर सहित सबै खाले श्रमजीवीहरू आवद्ध छन् ।

नेतृत्व: महासंघको कार्यकारी परिषदमा ५५ जना उपाध्यक्षका अतिरिक्त ३ जना प्रमुख पदाधिकारीहरू- अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष-सचिव र कार्यकारी उपाध्यक्ष रहन्छन् । गत वर्षको सेप्टेम्बर १६ मा सम्पन्न २६ औं महाधिवेशनले रिचार्ड ट्रूम्का; लिज सुलर र आर्लिन हल्ट व्याकरलाई क्रमशः अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष-सचिव र कार्यकारी उपाध्यक्षमा चुनेको छ ।

यसमा ५१ राज्य स्तरीय महासंघहरू छन्, जसको नेतृत्व स्थानीय यूनियन प्रतिनिधिद्वारा निर्वाचित पदाधिकारी र वोर्डले गर्दछ । स्थानीय तहको नेतृत्व महासंघले अधिकार प्रत्यायोजन गरेको केन्द्रीय श्रम परिषद (सेन्ट्रल लेवोर काउन्सील) ले गर्दछ, जसको संख्या ५०० भन्दा बढी छ ।

राजनीति: अमेरिकामा कामको प्रकृति फेरिझरहेको छ । रोजगारदाताहरू स्वास्थ्य वीमा, पेन्सन, उपयुक्त कार्यसमय र कामको सुरक्षा जस्ता पहिलेदेखि वहन गर्दै आएको दायित्वबाट निरन्तर पन्छिदै छन् । अमेरिकामा पनि “श्रम कटौती, पार्ट टाइम तथा करारमा श्रम” जस्ता श्रम लचकताका विधि मार्फत श्रमिकको काम तथा आमदानीलाई असुरक्षित बनाइदै छ । अमेरिकी श्रमिक भन्दून-रोजगारदाताहरू अमेरिकालाई १०० वर्ष पछाडी फर्काउन खोज्दै छन्- जहाँ आजको अल्पविकसित देशको जस्तै कम ज्यालामा हप्तामा ७० घण्टा भन्दा बढी काम गर्नु पर्यो ।

अमेरिकामा चुनावमा भोट हाल्न चाहने व्यक्तिले आफ्नो नाम आफैले मतदाताको सूचिमा दर्ता गराउन पर्छ । ए एफ एल-सि आइ ओ ले धेरै भन्दा धेरै आफ्ना सदस्यलाई मतदाता सूचिमा आफ्नो नाम दर्ता गराउन उत्प्रेरित गर्दछ । “यो पटको चुनावमा श्रमिकका माग के हुन सक्छ” भन्दै यसले चुनावको समयमा श्रमिक परिवारको चासोलाई समेत ध्यानमा राखी विषयवस्तु तयार गर्दछ । जुन जुन तहका उम्मेदवारहरूले यूनियनका विषयमा साथ दिन तयार हुन्छन्, यसैको आधारमा ए एफ एल-सि आई ओ को केन्द्र, राष्ट्रिय यूनियनहरू, श्रम परिषदहरू र राज्य स्तरीय संघहरूले ती उम्मेदवारहरूलाई सार्वजनिक रूपमा समर्थन गर्दछन् । ति उम्मेदवारलाई समर्थन गर्नाको कारण यूनियनका सदस्य र तिनका परिवारहरूलाई बताउँछन् । आफूले समर्थन गरेका उम्मेदवारहरूले किन श्रमजीवी परिवारको

पक्षमा काम गर्लान् भन्ने व्याख्या गरेता पनि चुनावमा यसैलाई भोट हाल भनेर सदस्यहरूलाई चाँहि भन्दैनन् । यो विषय उनीहरु सदस्यको व्यक्तिगत अधिकार हो भन्दछन् । महासंघले राजनीतिक रूपमा अधि बढन चाहने सदस्यहरूलाई प्रशिक्षण समेत दिइन्छ ।

लक्ष र उद्देश्य

- श्रमिकलाई यूनियनमा संगठित गरेर हामी अमेरिक श्रमिकहरूको विसाल आन्दोलन सिर्जना गर्छौं;
- हामी हाम्रो देशमा श्रमिक पक्षीय बलियो राजनीतिक शक्ति निर्माण गर्छौं;
- परिवर्तित अर्थतन्त्र सुहाउँदो श्रमिकका आवाज प्रतिविम्बित गर्न सक्ने गरि हामी हाम्रो यूनियनलाई परिवर्तन गर्छौं;
- समुदायमा नयाँ संरचना विकास गरी हामी हाम्रो श्रम आन्दोलनलाई रूपान्तरित गर्छौं ।

ए एफ एल- सि आइ ओ ले यी आफ्ना उद्देश्यलाई लागू गर्न “श्रमजीवी परिवारको जीवनमा सुधार ल्याउने; कार्यथलोमा आर्थिक न्याय बहाली गर्ने र राष्ट्रिय रूपमा सामाजिक न्याय स्थापित गर्ने” लक्ष तय हो । अहिले अमेरिकीहरु “अमेरिकी सपना” पूरा गर्ने अभियानमा छन् । उनीहरुको “सपना”को सार भनेको श्रमजीवी अमेरिकीलाई “मध्यम वर्ग” मा उकास्नु हो ।

तर अहिले अमेरिकी जनता अमेरिकी इतिहास कै सबैभन्दा तनावपूर्ण अवस्थामा छन् । उनीहरुको पारिश्रमिक घटीरहेको छ । स्वास्थ सेवा महँगो हुँदैछ र पेन्सन हराउँदै छ । यो पुस्ताका जनताहरु पहिलो पटक आफ्ना सन्तानको जीवन आफ्नो भन्दा पनि खराव हुने आशंकमा छन् ।

यस्तो अवस्थामा एउटा श्रमिक कसरी मध्यम वर्गमा उकिलन सक्ला त? ए एफ एल- सि आइ ओ का अनुसार अमेरिकी श्रमजीवी जनताका लागि ‘यूनियन नै मध्यम वर्गमा उकिलने उपयुक्त माध्यम’ हो । तथ्यले भन्द्य- अमेरिकामा असंगठित श्रमिकभन्दा यूनियनका सदस्यले ३०% बढी कमाउँछन् । अर्थात, उनीहरुको आम्दानी असंगठित श्रमिकको भन्दा हप्तामा २०० डलर वा वर्षको १०,००० डलर बढी हुन्छ । आधा भन्दा बढी यूनियनका सदस्यहरूले राजगारदाताले उपलब्ध गराउने स्वास्थ वीमा र राम्रो सुविधा पाएका छन् । ६७% यूनियन सदस्यहरूले संगठित नभएका श्रमिकको तुलनामा तोकिएको पेन्सन सुविधा पाएका छन् । दहो यूनियन भएको ठाँउको समुदायमा श्रमिकको जीवन स्तर अन्त कतैको भन्दा उच्च तहको छ ।

“इम्ल्वाई फ्रि च्वाईस एक्ट” र यसमा रहेका प्रमुख प्रावधानहरु

तर ६० लाख अमेरिकी जनता यूनियनमा आवद्ध छैनन्, तिनीहरु मैका पाए तुरन्तै कुनै न कुनै यूनियनमा आवद्ध हुने बताउँछन् । तर व्यवसायिहरुको दवावका कारण तिनिहरुमध्ये साहै थोरै मात्र यूनियनमा सदस्य हुने गरेका छन् । कम्पनीहरूले योजनावद्ध तरीकाले श्रमिकलाई धम्काउने, तर्साउने, हतोत्साहन गर्ने, र यहाँसम्म की कामबाटै निकाल्ने सम्मका काम गर्दैन् । तर यस्तो गलत कार्यबाट हालको कानूनले श्रमिकलाई जोगाउन सकेको छैन । यस्ता ‘खराव आचरण’ गर्ने कम्पनीमाथि हुने जरिवान यति थोरै छ की, व्यवासायीहरु जरिवानालाई उद्यमगर्दा लाग्ने सामान्य खर्चको रूपमा लिने

गर्दून् । सरकारी निकायमा दर्ता भएका यस्ता घटनाबाट सन् २००६ मा मात्रै २६ हजार द२४ श्रमिक पिडित भएको पाइन्छ । सरकारी निकायमा दर्ता नहुने गैरकानूनी रूपमा नै निकालिने श्रमिकहरूको संख्या यसको १ चौथाइ छ । केही गरी श्रमिकहरूले मुद्दा जितिहालेमा पनि कम्पनीहरू सौदावादीमा आलोटालो गर्दून् । अध्ययनले बताउँछ- नयाँ यूनियन बनाउने ४४% श्रमिकहरूले कहिले पनि संभौता गर्न सकेका छैनन् ।

यही समस्यालाई सम्बोधन गर्न अहिले ए एफ एल-सि आइ ओ ले “इम्ल्वाई फि च्वाईस एक्ट” नाम गरेको कानून लागू गर्न माग गरिरहेको छ । गत वर्षको राष्ट्रपतीको निर्वाचनको समयमा र सेप्टेम्बरमा भएको २६ औं महाधिवेशन समेत यो कानूनको निर्माण मूल्य मुद्दा बनेको थियो । यो कानून लागू हुँदा यूनियन निर्माणको विषय श्रमिकको हातमा फर्किन्छ, बहुसंख्यक सदस्यले हस्ताक्षर गरेर यूनियन निर्माण गरेपछि हालको व्यवसायिद्वारा नियन्त्रित प्रणालीको विकल्प तयार हुँच्छ भन्ने अमेरिकी श्रमिकहरूको विस्वास छ । यो कानून लागू हुँदा व्यवसायिले श्रमिकलाई व्यक्तिगत संभौतामा धिसार्न सक्दैन, यूनियनले संभौता गर्ने र आवस्यक पर्दा मध्यस्थको भूमिका निर्वाह समेत गर्न सक्ने प्रकृया शुरू हुँच्छ । यो ऐनले गल्ती गर्ने कम्पनीमा उपयुक्त जरिवाना लगाउने हुँदा यूनियन र व्यवसायीलाई बराबरको तहमा खडा गरिदिन्छ, भन्ने यूनियनको विस्वास रहेको छ ।

यो विधेयकको सिर्जनाकार सिनेटर इडवार्ड केनेडी, जर्ज मिलार र पिटर किङ्ग हुन् । मार्च १, २००७ मा यो ऐन फिनो मतले अमेरिकी संसदको प्रतिनिधि सभामा पारित भएको थियो । रिपब्लिकन पार्टीका सिनेटर फिलिवस्टरले रोक्नु अघि यो विधेयकले जुन २६, ००७ मा अमेरिकी सिनेटमा बहुमत हासिल गरेको थियो । यसका प्रमुख तीन प्रावधान यस्ता छन्-

- बहुसंख्यक श्रमिकको हस्ताक्षरबाट यदी श्रमिकले यूनियन बनाउन चाहेमा पाउने गरी अरु अवरोध हटाइने;
- यदी श्रमिकले यूनियनबाट संभौता चाहेमा त्यसको ग्यारेन्टी गर्ने;
- श्रमिकले यूनियन गरेमा र आफैले संभौता गर्न चाहाँदा कानून उल्लंघन गर्ने कम्पनी माथि चर्को जरिवान गर्ने । यस्ता जरिवान विभिन्न प्रकाको हुन सक्छन्, जस्तै- क) नागरिक जरिवानाः यूनियन निर्माण गर्दा वा संभौताको क्रममा व्यवासयिले जानी जानी श्रमिकको अधिकार उल्लंघन गरेमा एउटा केसमा २० हजार डलरसम्मको नागरिक जरिवाना गर्ने; ख) तिन गुना रकम दिने- यूनियन निर्माण गर्दा वा संभौताको क्रममा व्यवासयिले श्रमिकको अधिकार उल्लंघन गरेमा तीन गुना बढी हर्जाना तिराउने; ग) वाध्यकारी कानूनी आदेशः न्यासनल लेवोर रिलेसन वोर्डले कानूनी प्रावधान पूरा नगर्दा संघीय अदालतको आदेशबाट यूनियनलाई निस्तित आदेश दिए भै श्रमिकलाई हतोत्साहन गर्ने कम्पनीलाई पनि यस्तै वाध्यकारी कानूनी आदेशबाट कम्पनीको गलत काम रोक्न सक्ने ।

- विष्णु रिमाल / फागुन २०६६